

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Lange Termijn Perspectief – Natuur t.b.v. het Schelde-estuarium en de grensoverschrijdende samenwerking in de Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie en de Schelderaad	274430		

Middelburg, 7 mei 2024

Geachte voorzitter,

Voor de zomer komt naar verwachting het Lange Termijn Perspectief Natuur (LTP-N) voor het Schelde estuarium beschikbaar. Het opstellen van het LTP-N is een opdracht vanuit de VNSC. Het is een participatief visievormingstraject voor alle (regionale) stakeholders uit zowel Zeeland als Vlaanderen. Doel van dit traject is te formuleren wat nodig is om de natuur in de Schelde-estuarium robuust en veerkrachtig te maken. Wij realiseren ons dat dit een complex vraagstuk betreft met een lange historie waarbij maatschappelijke gevoelens en emoties een belangrijke rol spelen. Wij begrijpen dit goed, gelet op de belangen die hierin samen komen. Tegelijkertijd is het niet mogelijk dit vraagstuk onbesproken te laten en er zullen keuzes gemaakt moeten worden in de toekomst.

Vooruitlopend op het beschikbaar komen van het LTP-N, informeren wij u met deze brief over de vraagstukken rondom het Schelde-estuarium, op welke wijze de samenwerking met Vlaanderen aangaande het beleid en beheer van het Schelde-estuarium is georganiseerd en wat de rol en bevoegdheden van de Provincie Zeeland hierbij zijn. Voorts lichten we de actualiteit rondom het LTP-N toe, hoe het vervolg eruit ziet en wat onze inzet is op dit dossier.

Het Schelde-estuarium

Het Schelde-estuarium is één van de twee getijdengebieden in Nederland. Dit grensoverschrijdende Natura 2000 gebied – de Westerschelde in Nederland en de Beneden Schelde in Vlaanderen – is uniek in zijn soort vanwege de volledige zoet-zout gradiënt (een brede riviermonding, waar zoet rivierwater en zout zeewater vermengd worden en zodoende brak water ontstaat). Naast de waardevolle natuur heeft het Schelde-estuarium ook belangrijke economische functies. Een van de consequenties hiervan is dat de vaargeul in de laatste decennia meerdere malen verdiept is en jaarlijks baggerwerk wordt uitgevoerd. Tot slot is de waterveiligheid (bescherming tegen overstromingen) een belangrijk aandachtspunt.

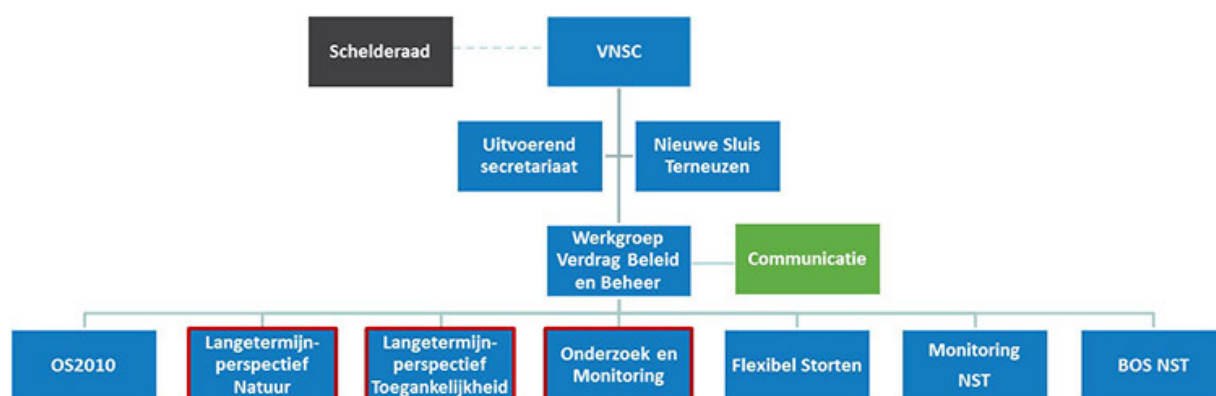
De optelsom van alle functies, de natuurlijke processen, de inpolderingen uit de vorige eeuw en de verdiepingen is dat er één diepe geul is ontstaan. Mede hierdoor staat de kwaliteit van (natuurlijke) leefgebieden in het Schelde-estuarium onder druk. Over dit vraagstuk is de laatste decennia veel gesproken en geschreven.

Uit de meer recente rapporten en evaluaties over natuurwaarden blijken er positieve ontwikkelingen te zijn, maar keer op keer luiden de eindconclusies ook dat 'de natuur in het Schelde-estuarium niet voldoende robuust en veerkrachtig is' en niet voldoet aan de beleidsdoelstellingen zoals in regelgeving is geformuleerd. Met het LTP-N wordt geprobeerd een perspectief te schetsen voor de natuur, zodanig dat op termijn – in 2050 met een doorkijk naar 2100 – wel aan de beleidsdoelstellingen wordt voldaan.

Vlaams-Nederlandse Schelde Commissie & Schelderaad: wie neemt waar aan deel en waar liggen de bevoegdheden?

Vanuit het (verre) verleden werken Vlaanderen en Nederland gezamenlijk aan het beleid en beheer van het Schelde-estuarium. Ten aanzien van de scheepvaart gebeurt dat sinds 1839. De huidige werkwijze heeft zich gevormd na de verruiming van de Westerschelde half jaren '90. In die periode is natuur als onderwerp toegevoegd aan bovengenoemde samenwerking. Sinds 2008 wordt het beleid en beheer aangaande het Schelde estuarium besproken en afgestemd in de in dat jaar opgerichte Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC). Inhoudelijk werkt de VNSC aan het beleid en beheer van de Westerschelde via drie inhoudelijke pijlers 'veiligheid', 'toegankelijkheid' en 'natuurlijkheid'.

Naar aanleiding van de ontpolderingsdiscussie is in 2015 de Schelderaad opgericht als adviesorgaan van de VNSC, met als doel de regio een stem te geven in deze discussies. Via deze link [Over de VNSC - VNSC](#) is meer achtergrondinformatie over de werking van VNSC en de Schelderaad te vinden. Samengevat geeft onderstaand schema de structuur van de VNSC goed samen.

[Bron: <https://vnsc.eu/over-de-vnsc/hoe-werkt-de-vnsc/>]

De Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie is samengesteld uit Vlaamse en Nederlandse (nationale) overheden. In het Ambtelijk College van de VNSC is de Provincie Zeeland (ambtelijk) vertegenwoordigd. Formeel als toehoorder, want het is een college van en voor de nationale overheden. In de praktijk hebben we als Provincie echter wel invloed en kunnen provinciale inzichten en standpunten kenbaar gemaakt worden. In de VNSC worden voorstellen uitgewerkt en (voor)besproken. De formele besluitvorming vindt plaats in de parlementen van beide landen.

Op grond van de eerste evaluatie van de wijze van samenwerken binnen de VNSC is in het voorjaar van 2014 de Schelderaad ingesteld als invulling een vierde pijler 'proactieve maatschappelijke participatie'. De Schelderaad is formeel een adviesorgaan van de VNSC en kort gezegd de stem van de regio. Onder onafhankelijk voorzitterschap van het Benelux Secretariaat Generaal hebben zowel Vlaamse als Nederlandse (meestal Zeeuwse) partijen zitting in de Schelderaad als vertegenwoordigers van natuur, landbouw, havens (economie) en overheden. De portefeuillehouder Natuur vertegenwoordigt de Provincie in de Schelderaad. Belangrijk is dat de samenwerking tussen VNSC en Schelderaad gebeurt op basis van 'gelijkheid'.

Zoals het schema laat zien functioneren er verschillende ambtelijke werkgroepen onder de VNSC ter voorbereiding van voorstellen aangaande beleid en beheer. Waar nodig en relevant is de Provincie hierin ambtelijk vertegenwoordigd.

Samengevat: het beleid en beheer aangaande de Westerschelde is een nationale bevoegdheid, waarbij we als Provincie via de VNSC en de Schelderaad zowel bestuurlijk als ambtelijk de mogelijkheid hebben Zeeuwse belangen naar voren te brengen.

De actualiteit van het Lange Termijn Perspectief Natuur (LTP-N)

Aan het LTP-N wordt al meerdere jaren gewerkt. Het LTP-N kent twee stappen;

- (1) de systeemanalyse, en
- (2) het formuleren van doelen en maatregelen voor de lange termijn.

Als eerste stap hebben de stakeholders in de periode 2016 tot 2019 met elkaar de toestand en ontwikkeling van de natuur in het estuarium in kaart gebracht. De uitkomsten hiervan zijn in 2019 opgeleverd in de vorm van een Systeemanalyse. In dit rapport is de feitelijke toestand van de natuur beschreven en wat de ontwikkelingen zijn. Samengevat is de uitkomst van de systeemanalyse dat veel verbeterd is in het Schelde-estuarium, maar ook dat de gunstige staat van instandhouding (op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, verankert in de Natura 2000-regelgeving) nog niet bereikt is en er actie voor verbetering nodig is.

Als tweede stap heeft de VNSC het initiatiefnemer genomen om een perspectief op te stellen voor de natuur van het Schelde-estuarium op de lange termijn; wat is nodig voor robuuste en veerkrachtige natuur rond 2050 met een doorkijk naar 2100 en hoe komen we daar? Deze stap is begin 2023 concreet in gang gezet met het inschakelen van een adviesbureau als opdrachtnemer. De Vlaamse Waterweg en de Provincie Zeeland verzorgen de proces(bege)leiding met ondersteuning van experts van RVO en Deltares. De Schelderaad coördineert de participatie van alle belanghebbenden bij het LTP-N met als doel alle kennis, belangen en meningen bij elkaar te brengen. De afspraak hierbij is dat vanuit een open vizier wordt geparticipeerd en dat op voorhand geen oplossingsvoorstellen worden uitgesloten.

Dit participatieve proces bevindt zich in de afrondende fase en wordt op 23 mei a.s. na een laatste werksessie met de stakeholders afgerond. Na deze afrondende sessie zal het eindresultaat voor de zomer worden aangeboden aan de VNSC als initiatiefnemer van het LTP-N.

Voor meer informatie over de systeemanalyse en verslagen over eerdere werksessies verwijzen wij u met deze [link](#) naar de website van de VNSC.

Hieronder schetsen we het vervolg. Zodra wij het definitieve LTP-N hebben ontvangen, zullen wij deze met uw Staten delen als aanvulling op deze brief.

Hoe gaat het LTP-N verder?

Voor het vervolg zijn twee zaken relevant.

Ten eerste zal het LTP-N in de najaarsvergaderingen 2024 van zowel de Schelderaad als de VNSC besproken worden. Zoals op voorgaande pagina's aangegeven heeft de Provincie zitting in zowel de Schelderaad (bestuurlijk) als in de VNSC (ambtelijk). Daarmee heeft de Provincie dus mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het advies en het vervolg. De VNSC hecht groot belang aan het standpunt en advies van de Schelderaad, als stem van de regio.

Ten tweede is relevant dat de VNSC begin 2024 heeft aangekondigd de Lange Termijn Visie 2030 (LTV 2030, daterend uit 2001) te gaan herijken. Het LTV 2030 is kort gezegd de integrale visie op het Schelde estuarium, waar de belangen van natuurlijkheid, toegankelijkheid (economie) en waterveiligheid samen komen. Indirect heeft de LTV 2030 de basis gelegd voor het nagenoeg afgeronde NPW programma. Het LTP-N zal gebruikt worden als bouwsteen bij het herijken van het LTV.

Over de aanpak en planning van de herijking van het LTV zal in de loop van 2024 meer bekend worden. Feit is in ieder geval dat zowel de aanpak, als de (tussen)resultaten de komende jaren in zowel de Schelderaad als de VNSC geagendeerd zullen worden.

Provinciale inzet

Uit onderzoeken en evaluaties van de laatste periode blijkt dat de Natura2000-doelstellingen in het Schelde estuarium niet gehaald worden. Hier zijn Europese verplichtingen aan de orde. Om deze reden is het van belang te blijven inzetten op kwaliteitsverbetering van de huidige natuur. Recente voorbeelden zijn de inzet van de VNSC op het flexibel storten van onderhoudsbagger, de provinciale inzet op het Natuurpakket Westerschelde, de pilot Welzinge- en Schorerpolder en de inzet van natuurherstel vanuit het Programma Natuur middels het ophogen van de Hogeplaten ten behoeve van broedlocaties en ook de schorverjongingspilot Zuidgors. Ook de komende jaren staan natuurherstelmaatregelen van het programma Natuur (2^e fase) gepland in de Westerschelde.

Onze betrokkenheid bij het hierboven beschreven LTP-N proces is hier ook een voorbeeld van. Deze inzet mag u van ons blijven verwachten, ook bij het in opstart zijnde proces rondom de herijking van het LTV. Hierbij hanteren wij de uitgangspunten, zoals wij in ons coalitieakkoord 'Met Zeeland, voor Zeeland!' hebben verwoord; we werken aan de versterking van de bestaande natuur, de aanleg van nieuwe natuur heeft geen prioriteit. In het geval uitbreiding van estuariene getijdennatuur noodzakelijk is, vindt deze wat ons betreft buitendijks plaats; we gaan niet ontpolderen in Zeeland.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. J.M.M. Polman
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.